

Årsrapport 2023–2024

Elev- og lærlingombudet i Innlandet

Innhold

Hør!	4
Innledning	5
Rollen som ombud	6
God innramming - alt henger sammen med alt	7
Barnekonvensjonen.....	7
Innlandets regionale planverk	7
Ombudets arbeid	8
Informasjonsarbeide og synliggjøring.....	8
Infomøter skole.....	9
Avgangselever yrkesfag	9
Møter med foresatte	9
Møte med lærlinger o.l.....	10
Elevråd og medvirkning.....	11
Elevrådsskoleringer og oppfølging av elevråd	11
Elevorganisasjonen	12
Ombudets undersøkelse blant elevrådene	12
Opplever å bli hørt!	13
Hva gjør elevrådene?	14
Anbefalinger for elevråds- og medvirkningsarbeid	15
Skole-/læringsmiljø.....	16
Psykososialt skolemiljø/mobbing	16
Vold.....	17
Henvendelser	17
Antall og type	17
Hvorfor så mange besøk?	18

Hvem?	19
Hva?	19
Samarbeid	20
Hovedutvalg for utdanning	20
Yrkesopplæringsnemnda	20
Kompetanse og tannhelse	20
Opplæringskontor.....	20
Lærlingråd	20
Innlandet Ungdomsråd	20
Elevorganisasjonen	20
Statsforvalteren.....	20
Elev-, lærling- og mobbeombudene i Norge.....	21
ELMO Innlandet.....	21
Anbefalinger	21
Avslutning	21

Hør!

Mandat for elev- og lærlingombudet bestemmer at det skal rapporteres årlig til fylkestinget.

Årsrapporten skal være skriftlig, og den følger skoleåret.

Ombudet rapporterer om sitt arbeid forrige skoleår, både om informasjonsarbeid, samarbeid med og støtte til opplæringskontorer, bedrifter, skoler, elevråd og andre, samt om henvendelser vi har mottatt.

Elev- og lærlingombudet skal gjennom sin rapportering også "bidra til å belyse tendenser, utfordrende områder/temaer og om mulig komme med anbefalinger".

I denne rapporten vil vi gjennomgå vårt arbeid slik det er utført i henhold til det som er beskrevet ovenfor for skoleåret 2023/24.

Foto: Brede Skogbakken og Eirin Førstund Feiring

Innledning

Et år går fort. Uansett om det er elever som møter opp til første skoledag, eller lærlinger som begynner sin tid i bedrift foreligger det gode rutiner og et godt system rundt dem. De får god informasjon om hva som venter dem, og hva som forventes av dem.

Et år fylt av læring, prøver og tester, nye venner, og kanskje vennskap som tar slutt, av hektiske perioder avbrutt av ferier og sosiale aktiviteter, opp- og nedturer, er ofte over før man aner det. De eller fleste kommer seg gjennom året, og gjennom sin tid i videregående opplæring med den kompetanse de trenger for å ta neste skritt i livet.

Vi har gode systemer som fanger opp de aller fleste, og bidrar til å hjelpe de som trenger det gjennom sin utdanning. Som ombud er det imidlertid slik at vi også møter de det ikke går like bra med, dem som faller mellom to stoler, dem som ikke synes det er like enkelt å manøvrere gjennom skolegang eller læretid.

Vi møter elevene som ikke får en god skolestart, som ikke opplever mestring, eller som ikke har den trygge og gode skolehverdagen de har krav på. Vi møter dem som ikke føler at de har trygge voksne de kan henvende seg til, de som føler at de misforstår eller feiltolkes, og de som synes hverdagen som elev eller lærling er strevsom, skummel eller demotiverende.

Tallene fra elevundersøkelsen og ungdataundersøkelsen viser flere områder med negativ utvikling, blant annet økende mobbing og flere år med synkende motivasjon blant elever.

Relasjonskompetanse er noe vi alle må være bevisst, og noe vi må øve på hele tiden. Selv om oppskriften tilsynelatende er enkel; se, lytte til og anerkjenne, så kan det være så uendelig vanskelig å få til i møte med vanskelige situasjoner. Dette er en del av vår hverdag, og av den jobben vi er satt til å gjøre. Dette er imidlertid også et ansvar som hviler på alle de andre som er en del av laget rundt ungdommen.

Vår opplevelse er at når ungdommen blir sett, lyttet til og anerkjent, er det lettere å komme i posisjon til også å gi tilbakemeldinger på de

tingene som ikke er så bra. Dette er noe det jobbes mye med på skolene, og mange har ulike programmer i forbindelse med skolestart, og for å bygge gode klassemiljø. Sitatet nedenfor gir et godt eksempel fra en av våre videregående skoler, hvor de har jobbet for å utvikle bruken av klassens time. Da vi spurte en av elevene om dette var svaret:

“

Det har ikke gått helt som planlagt, men det viktigste er at vi har blitt kjent med læreren ved å gjøre hyggelige aktiviteter sammen.

– tillitselev 2023/24

Så enkelt og så viktig er det altså. Å bli kjent. Også i videregående må dette prioriteres.

Elev- og lærlingombudet vil slå ett slag for en felles innsats for å styrke klassens time også som sosial arena. Dette fordi vi tenker det vil kunne ha stor effekt, både på læringsfellesskapet og det sosiale fellesskapet på skolene våre.

Rollen som ombud

Å støtte og veilede elever, lærlinger og foresatte er en av våre viktigste oppgaver. Vi skal være der for målgruppa med gode råd, som samtalepartner og veileder. I tillegg skal vi hjelpe med å skrive klager, være med i møter, samt informere om deres rettigheter og plikter, og hva som er mest hensiktsmessig vei fremover i den situasjonen de er i.

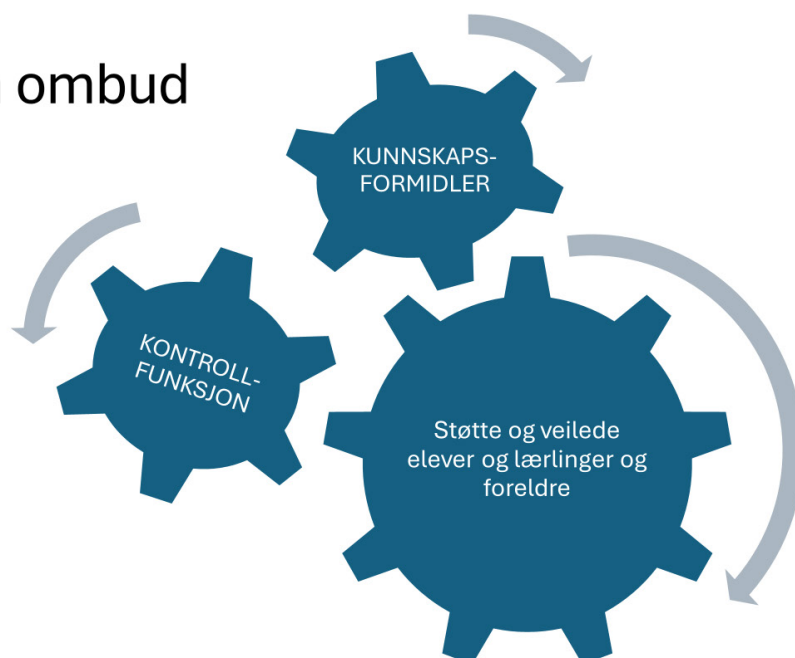
Vårt mål er å være der for dem når de har behov for det, men vi ønsker så langt det lar seg gjøre at elevene eller lærlingene selv er i førersetet; at det er dem som styrer og som tar de viktige avgjørelsene i egne liv.

Kontakten vi har med ungdom i fylket gir oss en mulighet til å se utdanningssystemet litt gjennom deres øyne, både faglig og sosialt. Kunnskapen dette gir oss kan vi bruke i arbeidet. Elev- og lærlingombudet ønsker å bidra med kunnskapsformidling, og skal være en

ressurs for alle i videregående opplæring (jf.mandat for elev- og lærlingombudet i Innlandet). I tillegg deltar vi i det nasjonale nettverket av elev-, lærling-, og mobbeombud hvor vi er med på kunnskapsutviklingen nasjonalt.

Mandat for elev- og lærlingombudet presiserer ombudets kontrollfunksjon. Her står det at "Elev- og lærlingombudet skal kontrollere at elever, lærlinger og lærekandidater i videregående opplæring får sine rettigheter ivare tatt", samt at vi skal melde tilbake til "politiske og administrative myndigheter i Innlandet" om hvordan de vedtak fylkestinget gjør følges opp av administrasjonen, skolene og andre aktører.

Rollen som ombud

I rollen som ombud bruker vi drar vi stor nytte av kunnskap og erfaringer fra råd og veiledning, kunnskapsformidlingsoppdrag og det å kunne si fra når noe ikke er bra (kontrollfunksjon), for å sikre at vi løser oppdraget som ligger til elev- og lærlingombudet til det beste for målgruppa vår.

God innramming - alt henger sammen med alt

Rammene for ombudets arbeid ligger primært i opplæringsloven, med tilhørende forskrift og skolereglene for Innlandet. Også annet regelverk som f.eks. barnekonvensjonen og arbeidsmiljøloven bidrar til å skape de rammen vi jobber innenfor. Den nye opplæringsloven, og tilhørende forskrift har et økt fokus på elevens beste (barnets beste), og på elevens rett til medvirkning i alle saker som vedrører en selv. I tillegg er elevens rett til et inkluderende skolemiljø tydeliggjort i det nye lovverket.

Barnekonvensjonen

Illustrasjonen nedenfor er laget av en arbeidsgruppe i det nasjonale nettverket for ombudene, og formålet er å belyse sammenhengen mellom barnekonvensjonen og det arbeidet ombudene utfører. Meningen bak

denne illustrasjonen er å sette fokus på fire sentrale rettigheter og koble det opp mot noe av det ombudene jobber for å oppnå.

Innlandets regionale planverk

21. Februar 2023 vedtok Innlandet fylkeskommune Regional plan for det inkluderende Innlandet. Her kan man lese følgende:

“I denne regionale planen betyr inkludering å delta på like vilkår i sosiale fellesskap, ha like muligheter for å mestre og ha reell innflytelse på reglene i fellesskapet. Inkludering innebærer at du kan ta utdanning, delta i arbeidslivet og i sosialt og kulturelt hverdagsliv.”

Elev- og lærlingombudet setter stor pris på at fylkeskommunen har løftet frem inkludering som en tydelig verdi for Innlandet, og en rettesnor for det arbeidet som gjøres for våre innbyggere.

Alt henger sammen med alt	 INGEN DISKRIMINERING	 LIV, OVERLEVELSE OG UTVIKLING	ELEV- LÆRLING- OG MOBBEOMBUDENE I NORGE	Elevrådsarbeid Påvirke arbeidsmåter Avslutte læreforhold Tilhørighet og vennskap
Trygghet til å fortelle/vise Gode relasjoner Del av fellesskapet Tilhørighet og vennskap Like rettigheter Trygg hverdag Utvikle evner og ferdigheter Vite hva som bestemmes Være uenig Individuell rett Klage på urett/feil Voksne bestemmer Mulighet for å delta Skole/læreplass	 BARNETS BESTE	 RESPEKT FOR BARNES MENINGER	Aktivitesplikten Tilpasset læring Spesialundervisning Elevdemokrati	Utrygt miljø Mobbing Diskriminering Rettigheter (opplæring, fellesskap, tilpasning) Klage
	Gr. §104		Lavterskel Råd, veiledning, bistand Forebygging, opplæring	
			Offentlig debatt Høringsuttalelser Årsrapporter	

Bildet er fra en PowerPoint fra en av temasamlingene vi har hatt i vårt nasjonale nettverk. Arbeidsgruppa jobbet spesielt med barnekonvensjonen og barnets beste relatert til vårt arbeid som ombud. Fokus er på Artikkel 2: Rett til ikke-diskriminering, Artikkel 3: Barnets beste, Artikkel 6: Rett til liv, overlevelse og (optimal) utvikling, Artikkel 12: Rett til medbestemmelse.

I ovennevnte plan leser vi at følgende er et uttalt mål for fylkeskommunen:

“I 2030 har Innlandet relevant og tilgjengelig utdanningstilbud som fremmer inkludering og livslang læring for alle” (kap 2.2 State-gier).

Elev- og lærlingombudet setter stor pris på at fylkestinget har vedtatt så ambisiøse mål for fylkeskommunens arbeid, og vil gjøre det vi kan for å bidra til dette arbeidet, og til å nå de mål som er satt. I tillegg til å være en viktig faktor i fylkeskommunens regionale planverk, og et satsningsområde for fylkeskommunen, er det også tydeliggjort i den nye opplæringsloven.

Elev- og lærlingombudet vil sitt arbeid sette fokus på inkludering, og etterspørre det både sosialt og faglig i saker hvor vi bistår elever eller lærlinger.

Ombudets arbeid

Mandat for elev- og lærlingombudet har klare forventninger om at skal bistå elever og lærlinger i enkeltsaker. Dette er i samsvar med hvordan ombudet selv forstår av mandatet, og legges til grunn for vårt arbeid.

Elev- og lærlingombudet i Innlandet skal bidra til at alle som er i videregående opplæring skal ha de samme mulighetene til å nå frem med sine spørsmål og problemer, uavhengig av egne og foresattes forutsetninger. På denne bakgrunn prioriteres alltid henvendelsene vi får fra elever, lærlinger, foresatte og andre i forbindelse med konkrete saker.

I tillegg jobber vi systematisk opp mot aktører innenfor videregående opplæring med informasjon, og som samarbeidspartner på en rekke temaer som bl.a. skole- og læringsmiljø, opplæring, medvirkning og elever og lærlingers rettigheter og plikter.

“

Hei, jeg var å så på deg når du hadde forelesning på Jeg tenkte jeg bare skulle luften tanken om at dere bør vurdere å besøke forskjellige vgs. Sånn at fremtidige lærlinger vet om dere før de bestemmer seg for å gå ut i lære.

Vet jeg hadde syntes det hadde vært godt å høre en sånn type trygghet før jeg ble lærling. Jeg tenker dette kan hjelpe flere med å bli lærlinger. Syntes det er kjempe bra at lærlinger har mulighet til å kontakte dere om det skal være en eller fler uhyggelige opplevelser i bedrifter. Men kunne vært fint å vist det før jeg ble lærling. Sånn at jeg hadde dere i bakhodet når jeg søkte på Vigo som lærling.

Dette var bare en ønske tanke! Tusen takk for jobben dere gjør!

- Lærling 2024

Informasjonsarbeide og synliggjøring

Mandat for Elev- og lærlingombudet presiserer at vi "...skal være en informasjonsressurs og veileder for elever, lærlinger, lærekandidater og andre som ønsker informasjon og hjelp knyttet til rettigheter og plikter i videregående opplæring" (pkt 3, fjerde ledd). Vi har altså et ansvar for å bidra til at spesielt ungdom i videregående opplæring, men også andre, har kunnskap om gjeldende regler.

Elev- og lærlingombudet i Innlandet anser det derfor som helt grunnleggende for vår virksomhet å ha en så stor grad av tilstedeværelse som mulig på arenaer der vi kan møte elever, lærlinger og lærekandidater, deres foresatte og andre det er aktuelt å samarbeide med.

Det er derfor en klar prioritering å besøke våre videregående skoler, delta på læringsamlinger, møter for foresatte og andre arrangement når vi får muligheten til dette.

Statistikk fra forrige skoleår viser da også et vi får flest henvendelser i de periodene

hvor vi i størst grad er ute og møter ungdom i vår målgruppe, deres foresatte og andre. På bakgrunn av dette retter ombudet tilbud til alle våre skoler om at vi ønsker å møte alle deres elever på begynnelsen av skoleåret og alle avgangselevne på yrkesfag i løpet av våren. I tillegg tilbyr vi oss å delta på skolenes foresattmøter.

Vi kontakter også alle opplæringskontorene i Innlandet med ønske om å møte deres lærlinger og lærekandidater. Som vår oversikt over skolebesøk viser er det dessverre ikke alle som ønsker å benytte seg av vårt tilbud, men vi anser dette som så viktig at tilbud vil rettes til skoler og opplæringskontorer også i fremtiden.

Infomøter skole

Innlandet er et stort fylke, og det er betydelig geografisk avstand mellom skolene. Ombudets mål om å ha to skolebesøk per år, i tillegg til elevrådsopplæringen, er en ressurskrevende måte å jobbe på, både økonomisk og, ikke minst, i forhold til menneskelige ressurser.

Tidligere erfaring forteller oss at en stor andel av våre henvendelser kommer fra elever, lærlinger eller foresatte som har hørt om oss på et av våre skolebesøk eller deltagelse på møter for foresatte. Dette bekreftes også i vår registrering av henvendelser, der vi har spurt hvor de som kontakter oss har hørt om ordningen. 87 personer har opplyst at de har hørt om elev- og lærlingombudet på et av våre møter. I tillegg er det 78 personer som kjente til ombudet fra tidligere, og det er sannsynlig at det også her kan befinne seg mange som har møtt oss i slike sammenhenger. Dette bekrefter i stor grad ombudets syn om at direktemøter med våre målgrupper bør prioriteres i høy grad også fremover.

Som nevnt ovenfor rettes tilbud hvert år til alle de videregående skolene om at ombudet ønsker å informere alle elever om deres rettigheter og plikter. Førrige skoleår ble det avholdt informasjonsmøter på 12 av de videregående skolene. Dette er samme antall som i skoleåret 2022/23. 9 av skolene vi besøkte førrige skoleår ble også besøkt 2022/23, mens 3 skoler kun ble besøkt 2023/24 og det samme for 2022/3.

På disse møtene er elevers rett til medvirkning et av fokusområdene, men det viktigste er skolemiljøet. Elev- og lærlingombudet har et tydelig fokus på den enkeltes rett til et trygt og godt skolemiljø, men like mye på deres plikt til å bidra til dette.

Ombudet fokuserer på inkludering, på mobbe-problematikk, og på hva de som elever kan gjøre for å bidra til at alle har det bra.

Avgangselever yrkesfag

Som vist ovenfor har det sine utfordringer å nå ut til elevene, men det enda mer krevende å nå ut til alle våre lærlinger. Vi kan nå større grupper ved å samarbeide med opplæringskontorene, og dette er da også et klart fokus i vårt arbeid.

Når det gjelder lærlinger utenfor opplæringskontor, og for så vidt også dem som sorterer under opplæringskontorer der vi ikke har fått til noe godt samarbeid ennå, så har vi liten eller ingen mulighet til å nå lærlingene. Dette er bakgrunnen for at vi kontakter skolene på våren med ønske om å møte deres avgangselever på yrkesfag. Tema på disse møtene er læretiden; hva som venter dem, og hva som forventes av dem, samt hva vi, som ombud, kan bistå dem med når de er lærlinger.

Tilbud om slike møter sendes alle skoler tidlig på våren, og vi legger også her til rette for at dette kan gjøres på en måte som passer den enkelte skole. Førrige skoleår var det 11 skoler som valgte å benytte seg av dette tilbudet.

Møter med foresatte

Det har alltid vært slik at en ikke ubetydelig andel av henvendelsene til elev- og lærlingombudet kommer fra foresatte til elever eller lærlinger. Av totalt 223 henvendelser førrige skoleår var over 50 fra foresatte. Dette er årsaken til at ombudet anser det som viktig å kunne nå ut til denne gruppen med informasjon om hvem vi er og hva vi kan bistå dem og deres barn med.

Skole	Infomøte	Foresatte	Yrkesfag	Elevråd	Total
Dokka	x			x	2
Elverum				x	1
Gausdal	x		-	x	2
Gjøvik				x	1
Hadeland				x	1
Hamar Katedralskole	x		x		2
Jønsberg	x	x	x	x	4
Lena-Valle	x		x	x	3
Lillehammer N	x		x	x	3
Lillehammer S	x	x		x	3
NGVGS Dombås					0
NGVGS Lom					0
NGVGS Otta				x	1
NØVGS	x	x	x	x	4
Raufoss				x	2
Ringsaker	x			x	2
Sentrum			x	x	2
Skarnes	x	x	x	x	4
Solør	x	x	x	x	4
Stange			x	x	2
Storhamar			x	x	2
Storsteigen		x		x	2
Trysil			x	x	2
Valdres				x	1
Vinstra				x	1
Øvrebyen	x			x	2
Total	12	6	11	23	

Tilbud om deltagelse på de videregående skolenes møter for foresatte sendes ut før sommerferien hvert år, med en påminnelse om tilbudet ved skolestart.

Forrige skoleår var ombudet på slike møter ved 6 av skolene i fylket.

Hvilke tema som tas opp kan variere noe, men det vil alltid være et fokus på skolemiljø, inkludering og at den enkelte elev har et ansvar for at dette skal være så bra som mulig. Vi ber da også de foresatte å snakke med sine ungdommer om dette, og at de også kan ta kontakt med skolen eller oss dersom de får vite om elever som ikke har det bra.

Vi legger også vekt på viktigheten av at de fortsatt viser interesse og tar en del av sine ungdommers skolegang.

Elev- og lærlingombudet endte opp på totalt 62 skolebesøk forrige skoleår. Her har vi kun tatt med planlagte besøk i forbindelse med informasjonsarbeid eller elevråd, og ikke besøk på skoler i forbindelse med enkeltsaker.

Møte med lærlinger o.l.

Sett i forhold til antall lærlinger som finnes sammenlignet med hvor mange elever vi har, så er de klart overrepresentert i henvendelsene vi får. Forrige skoleår handlet 98 av 223 saker

direkte om lærlinger /læretid. I tillegg omhandler noen av henvendelsene vi fikk fra elever eller deres foresatte, om læretiden, hva som venter når de skal ut i lære, eller om kontrakter.

Elev- og lærlingombudet satset spesielt mot opplæringskontorer forrige skoleår, og det ser ut til å fungere godt. Ombudet deltok på 18 lærlingsamlinger foregående år, i tillegg til at vi hadde møter med 3 andre opplæringskontor for å snakke med dem om hva vi kan bistå med, og hvordan vi kan samarbeide.

Ombudet hadde også innlegg på en samling for Elektrofagenes Arbeidsutvalg (EAU), en nasjonal organisasjon for Opplæringskontor i elektrofagene. Det ser ut til at fokuset på opplæringskontorene bærer frukter også innværende skoleår, og vi ser at responsen på våre henvendelser til opplæringskontorene er bra.

Vi har også et godt samarbeid med flere av opplæringskontorene i konkrete saker, og vi opplever at de i større grad tar kontakt med oss for å diskutere enten enkeltsaker eller mer prinsipielle spørsmål. Vi kommer også innværende skoleår til å ha en satsing opp mot lærlinger generelt, og opplæringskontorer spesielt.

Ombudet ble også invitert til, og deltok på læreplasskurs både i Kongsvinger og på Hamar.

Elevråd og medvirkning

I elevrådet er det elevene som sitter i fører-setet, men de kan ikke styre alene. De må også få innpass hos skoleledelsen, kantineansatte, lærerkollegiet, bibliotekarene og alle de andre som bidrar til at skolen blir ett godt sted for læring og utvikling. Godt samarbeid er nøkkelen til gode resultater.

Medvirkning er noe det må legges til rette for og som krever informasjon og tid, og det må oppleves relevant og nyttig for dem det gjelder. Medvirkning må, med andre ord, planlegges og tilrettelegges for på lik linje med øvrig undervisning og arrangement.

En nestleder i elevråd i Innlandet sier det så godt i denne oppfordringen:

“

Involvere flere voksne i elevrådsarbeidet (være med på møter osv.), slik at de kanskje hadde engasjert seg i det vi driver med. Også ha et informasjonsmøte på starten av året for at lærerne skal forstå at elevrådsarbeid er viktig.

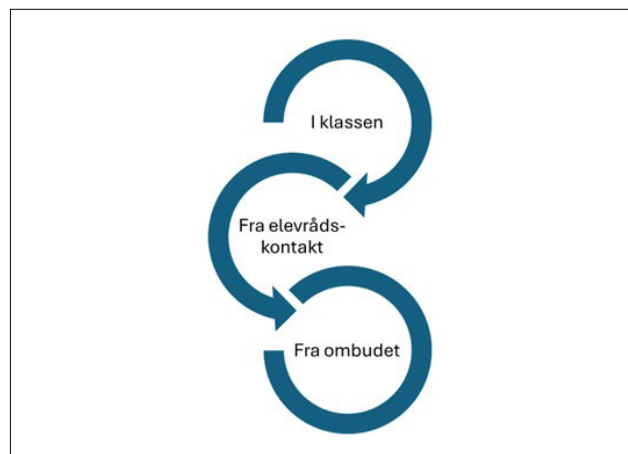
- tillitsvalgt 2023/24

Det er med dette i mente at ombudet holder skoleringer for elevrådene. Vi ønsker å utfordre dem på hva de kan bidra med og hvordan. Få dem til å reflektere over hva som skal til og hvordan de kan gjøre en forskjell på skolen sin.

Elevrådsskoleringer og oppfølging av elevråd

Ombudet gjennomførte skoleringer som planlagt høsten 2023. Vi synes vi ser en positiv endring på flere skoler ved at elevrådskontaktene, og ofte også skolens ledelse, er mer engasjert og tar større del i opplæringen. Dette gir gode gevinster for elevene og skolene.

Som modellen over viser ønsker ombudet at det skal være en sammenheng mellom den

Takk for strålende samarbeid og gjennomføring av elevrådsskoleringen. Avdelingslederne ga tilbakemelding om at de fikk engasjerte tillitsvalgte i det videre arbeidet. Dette tyder på at dere klarte å inspirere og engasjere elevene gjennom opplegget. Vi gleder oss til videre samarbeid.

- avdelingsleder/elevrådskontakt
i Innlandet 2023/24

Takk for at du kom – det er veldig fint for oss at det kommer noen utenifra – og du engasjerer elevene og tar dem på alvor med casene dine – flott! Ser fram til videre samarbeid med deg!

- miljøarbeider og elevrådskontakt
i Innlandet 2023/24

informasjonen som gis i klassen om vervet som tillitselev og om elevrådet, og den opplæringen og oppfølgingen videre fra elevrådskontakt og elev- og lærlingombudet. På denne måten blir opplæringen mer helhetlig, den blir tilpasset både elever og den enkelte skole, og dermed også mer relevant for elevene og skolen som organisasjon.

Når skolene selv tar en mer aktiv del i opplæringen av elevrådene har ombudet større rom for å fokusere på medvirkning og engasjement ved sitt besøk. Vi tar med noen sitater fra tilbakemeldinger vi har fått som viser at dette ble positivt mottatt ved flere skoler:

Første skole ut denne høsten var Skarnes, hvor skoleringen ble gjennomført 8. september, og innen 21. november hadde vi vært innom 23 skoler/skolesteder.

Det tar tid å være med på skolering på så mange skoler, noe som førte til at elevrådsstyresamlingene ble gjennomført relativt sent

(siste uka i november). Som en følge av dette kom også ombudets videre oppfølging av elevrådene noe senere enn planlagt. Dette vil justeres for i planleggingen av kommende skoleår.

Uansett, alle planlagte aktiviteter ble gjennomført og ombudet hadde god kontakt og dialog med elevrådene gjennom året:

- Elevrådsskoleringer
- Elevrådsstyresamling (en på Hamar og en på Lillehammer)
- Statusamtaler (digitalt på Teams)
- Besøk til enkeltelevråd ved behov
- Elevrådskoordinator møter (digitale møter på Teams med ansatte i skolene)

Elevorganisasjonen

Ombudet inviterte også i fjor EO med på sine skolebesøk og tilbyr skyss og annet ved anledning. Dette aktuelle året var EO med på fire skoler hvor de ble godt tatt imot. Fra sitt ståsted som interesseorganisasjon for elever kan de være mer kontroversielle, provosere og engasjere, på en måte vi ellers ikke gjør. Med sine ungdommelige stemmer får de frem viktige poeng vi voksne ellers ikke klarer med samme effekt.

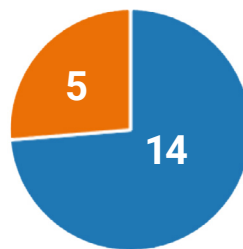
Ombudets undersøkelse blant elevrådene

Siden 2021 har ombudet årlig gjennomført en undersøkelse på tema medvirkning og skolemiljø blant elevrådsstyrene mot slutten av skoleåret. Ønsket er å ta tempen på elevdemokratiet og medvirkningsarbeid, samt få nyttig informasjon for vårt videre arbeid.

Undersøkelsen er frivillig og ble i år gjennomført av elevråd ved 17 av de offentlige videregående skolene i Innlandet. En skole svarte tre ganger, derfor er det 19 svar i undersøkelsen. I dette avsnittet ønsker vi å vise noen av tilbakemeldingene fra elevrådene for å få frem deres stemmer og opplevelser av å sitte i elevråd.

5. Opplever dere å bli hørt, tatt på alvor og få medvirke på skolen?

● Ja	14
● Nei	5

Opplever dere å bli hørt, tatt på alvor og få medvirke på skolen? Ja 14. Nei 5.

Opplever å bli hørt!

En positiv ting er at fjorten av nitten¹ har svart at de opplever å bli hørt, tatt på alvor og få medvirke på skolen.

Det er gledelig og forventet å se at så mange av elevrådslederne/elevrådsstyrene opplever å bli hørt og få medvirke i skolehverdagen.

“

Rektor og skolen har stilt opp på møter og lyttet til det vi har å si, og kommet med gode i innspill og kunnskap.

- elevrådsstyre i Innlandet 2023/24

“

Vi får svar på det vi lurer på og har en åpen dialog med de. Opplever at de hører på det vi kommer med.

- elevrådsleder i Innlandet 2023/24

“

Elevrådet får godt innblikk i alle tiltak som gjennomføres på skolen.

- elevrådsstyre i Innlandet 2023/24

“

Hørt og tatt med oss i planleggingene.

- elevrådsleder og elevrådsnestleder i Innlandet 2023/24

¹Skolen som har svart tre ganger på undersøkelsen har ett negativt svar her, noe som demonstrerer hvor ulike oppfatninger elevene innad i ett elevråd kan ha, selv i samme elevråd. Tidligere har vi sett at elevrådsleder ofte er mer positiv en øvrige elevrådsmedlemmer, mest sannsynlig fordi det er den personen som har hatt mest kontakt med rektor og skolens ledelse og blir mest involvert. I over halvparten av svarene er det elevrådsleder eller nestleder som har svart på undersøkelsen alene, mens i de resterende svarene er det flere fra elevrådsstyret som har svart sammen.

Det som kanskje er mer interessant er hva de aktuelle elevene som har svart "ja" utdyper på neste spørsmål:

Hva er det viktigste rektor/skolen gjorde for at dere skulle føle at dere ble hørt, tatt på alvor og fikk medvirke?

Elevene skriver imidlertid også om opplevelsen av å bli overkjørt.

Mange av sitatene viser at det er mye informasjon, og at sakene ofte er avgjort før de legges frem for elevrådet, og at elevenes forslag kun blir med hvis de passer inn med det som allerede er bestemt. I møter med elevene har vi også hørt deres frustrasjon over at forslagene deres ikke blir hørt ut, de føler seg lett avvist og opplever ikke at det er åpent for å diskutere og finne gode løsninger sammen.

Hva gjør elevrådene?

Hva elevrådene gjør er noe vi som ombud alltid ønsker å lære mer om. Ofte foregår det mye bra lokalt rundt om på skolene, og vi jobber systematisk for å bidra til erfaringsdeling på dette feltet, blant annet ved å arrangere samlinger for elevrådsstyrene og arrangere møter for elevrådskontaktene (de ansatte som følger opp elevrådene tettest).

Vi ønsker også å få frem hvordan elevrådene brukes og får medvirke i skolens arbeid, jf. grafen nedenfor. Her har vi valgt ut seks områder vi ofte får tilbakemelding fra elevrådene om at de er interessert i og områder (undervisnings- eller vurderingspraksis) som har blitt etterlyst elevengasjement på fra blant annet administrasjonen.

Undersøkelsen sier ikke noe om elevrådenes eget initiativ, ellers skolens evne til å legge tilrette, men hvordan elevrådene opplever å ha jobbet og medvirket på de ulike feltene.

Likt med tidligere funn, ser vi at Innlandet har gode rutiner for å gjennomgå elevundersøkelsen i elevrådet. Samtidig er et noe dårligere resultat for videre jobbing med den.

På siste punkt, undervisnings- eller vurderingspraksis, ser vi at mange svarer at de ikke har

“

Men rektor kjører for det meste hennes eget løp. Om vi foreslår noe hun allerede liker går d gjennom. Hvis ikke så blir d nesten ignorert.

- elevrådsleder i Innlandet 2023/24

“

De kom med konkrete forslag til oss, som vi kunne kommentere på.

- elevrådsleder i Innlandet 2023/24

“

Vi har hatt rektor eller andre ansatte tilstede på alle elevrådsmøter, men vi blir ofte møtt med bortforklaringer på hvorfor elevråds ønsker ikke er mulig istedenfor å bli møtt med forståelse.

- elevrådsnestleder i Innlandet 2023/24

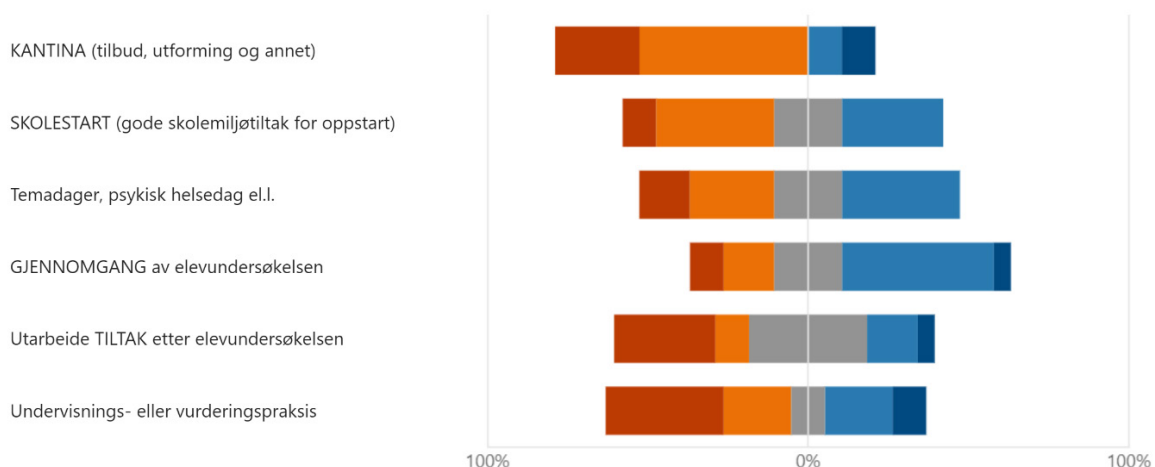
jobba med eller fått medvirke i dette arbeidet på egen skole i det hele tatt. Her er det altså ett spennende område for skolene å utforske og dele erfaringer på fremover.

Generelt mener vi som ombud at tillitselevne i for stor grad ikke blir inkludert eventuelt bare

4. Hva har elevrådet deres jobba med og fått medvirke i?

[Flere detaljer](#)

■ Ingenting ■ Vi har blitt orientert/spurt ■ Vi har vært med å planlegge ■ Planlegging og gjennomføring ■ Ikke aktuelt

Hva har elevrådet deres jobba med og fått medvirke i? Diagrammet viser svarene på dette spørsmålet i prosent.

blir spurt/orientert om saker. Dette er ikke medvirkning, men pasifisering. Skal man være med i elevråd og engasjere seg som tillitselev er det viktig med aktuelle og relevante saker.

sosialt, skal bli så bra som mulig. Da må man faktisk jobbe sammen om dette fra skolestart til skoleslutt.

Ombudet anbefaler at elevråd og skoleledelse jobber tettere sammen. De har begge samme mål om at skolehverdagen, både faglig og

Skole-/læringsmiljø

I ny opplæringslov, gjeldende fra 1. august er kapittel om retten til et trygt og godt skolemiljø i stor grad videreført. Det er imidlertid en liten, men vesentlig, endring. Inkludering er nå tatt med i teksten og ny § 12-2 lyder nå som følger: "Alle elever har rett til eit trygt og godt skolemiljø som fremjar helse, inkludering, trivsel og læring". At inkludering eksplisitt er tatt med i teksten viser, etter ombudets mening, at lovgiver vil rette et tydelig fokus mot nettopp dette.

Elev- og lærlingombudet mener dette er en viktig presisering, og forutsetter at inkludering i enda større grad ligger til grunn for arbeidet med videregående opplæring.

Psykososialt skolemiljø/mobbing

Opplæringsloven legger premissene for elevers rett til en god skolehverdag. Elevene har krav på et trygt og godt skolemiljø, et miljø som skal ivareta ikke bare læring og helse, men også bidra til at de føler seg inkludert, og at de trives på skolen.

Som fortalt i vår halvårsrapport viser elevundersøkelsen til en klar økning i rapportert mobbing de siste to årene. Dette gjelder i innlandet så vel som nasjonalt.

Tallene for skoleåret 2023/24 er at 5,4% av VG1-elevne våre, 5,3% på VG2 og 4,7% på VG3 opplyser å ha blitt mobbet på skolen de siste månedene før undersøkelsen ble gjennomført. Dette betyr at 504 ungdommer (av de 9737 svarte på undersøkelsen) sier de har blitt mobbet. Dette er samlede tall for både "våre" skoler, og for de private.

Vår registrering av saker viser at mobbing, vold etc er en medvirkende faktor i en fjerdedel av våre henvendelser. Det er hovedproblem i 16 saker, mens det er en del av problemstillingen i ytterligere 14.

Det er ikke egentlig mulig å si ut fra elevundersøkelsen om mobbingen har økt, eller om terskelen for å si fra er senket, slik at det

er enklere å rapportere det. Det er uansett et stort problem, og noe det må jobbes med på alle plan.

Elev- og lærlingombudet opplever at det gjøres mye godt arbeid på skolene i de sakene de kjenner til, og at retningslinjene fra Kompetanse og tannhelse skal legge grunnlag for at praksis blir den samme over hele fylket. Det er imidlertid ikke til å komme fra at vi hvert år får henvendelse fra elever som ikke opplever at de blir tatt på alvor, eller at skolen ikke klarer å bedre deres situasjon. Vi har ingen grunn til å tro at skolene ikke gjør sitt beste for at alle elever som opplever mobbing skal ha en trygg skolehverdag, men det er uansett elever som føler at de ikke får tilstrekkelig hjelp.

Elev- og lærlingombudet kommer til å fortsette å samarbeide med alle aktuelle aktører for å gjøre vår del for at elever og lærlinger skal oppleve en trygg og god hverdag.

Noe som kanskje er enda mer bekymringsverdig er at over 200 elever svarte at de hadde blitt utsatt for mobbing av voksenpersoner på skolen. Som vi påpekte i vår halvårsrapport anser vi dette for å være en dobbel urett mot de elevene som opplever dette. Dette fordi vi ikke klarer å gi dem en trygg og god skolehverdag, men det er i tillegg de som skal sørge for at de har det som står bak krenkelsene.

Vi har ikke noe grunnlag for å påstå at dette er bevisste handlinger fra de voksenpersonene som utsetter elevene for dette, men uansett om dette er tilfelle eller om det bunner i uforsiktighet og manglende forståelse for situasjonen, så er konsekvensene for de som utsettes for det like alvorlige. Dette er noe vi mener bør settes større fokus på, og som må løftes opp til diskusjon på et mer overordnet plan.

Vi har tidligere påpekt at de tilfellene som er registrert på våre skoler ikke på langt nær dekker antallet som opplyser at de mobbes i elevundersøkelsen. Selv om vi ikke har konkrete tall på dette for skoleåret 2023/24, har vi ingen grunn til å tro at det er noe annerledes enn tidligere år.

Det er nok slik at en stor andel av elevene ikke

8. Hva gjelder saken?

222 Svar

Hva gjelder saken? Skole - elev, elever, klasser, ansatte 124, 56%. Læretid - lærling, lærekandidat, opplæringskontor 98, 44%.

melder fra til skolen, og at deres sak derfor ikke er registrert, men som vi tidligere har påpekt, så opplever vi at skolene i en del tilfelle er tilbakeholdne med å registrere det som en skolemiljøsak/mobbing. Dette har vi diskutert med statsforvalterene, og det stemmer godt overens med hva de opplever i sitt arbeide.

Vi har også tidligere påpekt at vi ikke kan se noen grunn til at skolene skal være tilbakeholdne med dette, og forventer at de regler som foreligger i aktuelt lovverk og fylkeskommunens rettigheter skal følges slik at vi får en så lik praksis som mulig over hele fylket.

Vold

Forrige skoleår ble vold mot ansatte og mot andre elever trukket frem som et økende problem av flere skoler, og det ble satt på dagsorden både politisk og i media. Elev- og lærlingombudet har kun vært involvert i noen få henvendelser (3), der vi er blitt kontaktet av foresatte til elever som på en eller annen måte har vært involvert i slike saker.

Vi vil alltid være tilgjengelig som bistand for elevene, og som samarbeidspartner for skolene, administrasjonen og andre i de tilfellene de ønsker det.

Henvendelser

Elev- og lærlingombudet har for skoleåret 2023/24 registrert antall henvendelser. I denne

sammenheng forstås det som at personer, firmaer eller andre har kontaktet oss i forbindelse med konkrete spørsmål i enkelt-saker eller om regelverk.

Henvendelsene vi får fra skoler, opplæringskontorer, interne aktører eller andre i forbindelse med at de ønsker å avtale møter med ombudet, eller ønsker besøk fra oss er ikke tatt med.

Antall og type

Elev- og lærlingombudet hadde skoleåret 2023-24 totalt 223 henvendelser, fordelt utover året. Vi mottok flest enkelthenvendelser i september og mai, noe som er sammenfallende med de periodene vi har vært mest ute på skolebesøk, lærlingsamlinger og annet.

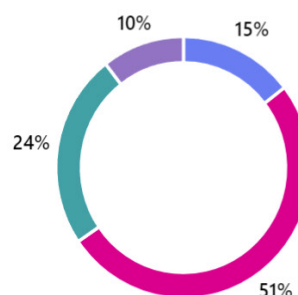
Sett i forhold til det totale antallet lærlinger opp mot elever, så er lærlingsaker klart overrepresentert i henvendelsene vi får. 44% av sakene er i forbindelse med læretid og lærlinger. Dette bekrefter i stor grad det vi har sett fra tidligere år. Elev- og lærlingombudet ser at lærlinger ofte ikke har kunnskap om hvem de kan henvende seg til med sine spørsmål, eller for å få den hjelpen de trenger.

Elever på videregående har ofte god kunnskap om apparatet rundt seg, og hvem som kan hjelpe dem med hva. Ute i bedrift er dette ofte ikke like synlig. Elev- og lærlingombudet har hatt et klart fokus på lærlinger de siste årene, og statistikken over henvendelser styrker vår tro på at dette er nødvendig også fremover.

7. Hva resulterte henvendelsen i?

220 Svar

● Kort info om rettigheter/plikter	32
● Råd og veiledning - kort	112
● Råd og veiledning - flere telefoner/e-poster	53
● Fysiske møter og/eller lengre oppfølging	23

Hva resulterte henvendelsen i? Kort info om rettigheter/plikter 32, 15%. Råd og veiledning - kort 112, 51%. Råd og veiledning - flere telefoner/e-poster 53, 24%. Fysiske møter og/eller lengre oppfølging 23, 10%.

Det er et flertall av henvendelsene til elev- og lærlingombudet som ikke medfører særlig arbeid utover relativt korte svar med råd og veiledning om regelverk eller hva de skal gjøre videre. Det er da også en målsetning for elev- og lærlingombudet at ungdommene i størst mulig grad skal finne veien selv, og at vår rolle ofte består i å veilede dem slik at de kan få til dette.

Vi presiserer alltid at de må ta kontakt igjen dersom de trenger mer hjelp i den aktuelle saken, eller har møtt på andre utfordringer de ønsker vår hjelp med.

Neste skoleår vil vi for øvrig slå sammen de to første kategoriene i diagrammet ovenfor. Dette fordi vi ser at de i stor grad overlapper hverandre, og det er litt tilfeldig i hvilken av dem henvendelser registreres.

Forrige skoleår hadde elev- og lærlingombudet, som vist i diagrammet, 69 henvendelser som førte til merarbeid utover å svare relativt kort. I en del av disse sakene er det et betydelig merarbeid og en involvering som strekker seg over lang tid.

Det er ikke til å komme fra at det finnes en del elever, lærlinger og deres foresatte som finner seg i en situasjon der de har behov for betydelig hjelp og støtte for å kunne håndtere problemene og finne en løsning.

Vår holdning er alltid at vi bistår med vår hjelp og kompetanse så lenge de som tar kontakt ønsker det.

Hvorfor så mange besøk?

Et av spørsmålene vi stiller de som tar kontakt er hvordan de har hørt om elev- og lærlingombudet. Av de som har svart på dette svarer 92 av de som har kontaktet oss at de har fått vite om ombudet, og hva vi kan gjøre på enten skolebesøk (60), lærlingsamling (18) eller møte for foresatte (14).

Samtidig er det 80 stykker som kjente til ombudet fra før, og det er rimelig å anta at det også her er en god del som har fått vite om oss nettopp gjennom vår oppsøkende virksomhet. 23 personer er for øvrig enten ikke spurt, eller har ikke opplyst hvor de har fått vite om ordningen.

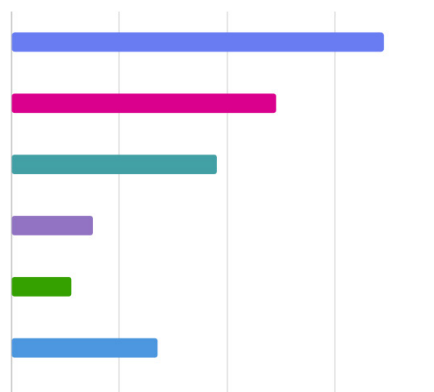
Dette bekrefter det synet elev- og lærlingombudet i Innlandet lenge har hatt, om at våre direktemøter med elever, lærlinger, foresatte og andre er uvurderlig i forhold til å øke kunnskapen om ombudsordningen, og hva de kan få hjelp med.

Når vi i tillegg ser at 60 av våre henvendelser er ved personlig møte nettopp på slike arrangementer som er nevnt ovenfor, så er det klart at

6. Hvem tok kontakt?

221 Svar

● Elev	69
● Lærling	49
● Foresatt elev	38
● Foresatt lærling	15
● Skole	11
● Arbeidsgiver/Opplæringskontor/Fagopplæring	27

Hvem tok kontakt? Elev 69. Lærling 49. Foresatt elev 38. Foresatt lærling 15. Skole 11. Arbeidsgiver/opplæringskontor/fagopplæring.

dette er en arbeidsform vi må fortsette med så langt det er mulig ut fra de ressurser vi har til rådighet.

Hvem?

Over halvparten av henvendelsene kommer fra enten lærlinger eller elever (118), mens 53 henvendelser kommer fra deres foresatte. Totalt 77% kommer altså fra de som er direkte berørt, eller personer nær dem. Det vil imidlertid si at nesten en fjerdedel av våre henvendelser faktisk kommer fra andre. I dette segmentet finner vi f.eks. skolene selv, opplæringskontorer, lærebedrifter, fagforening, andre ombud og administrasjonen.

På bakgrunn av ovennevnte vil elev- og lærlingombudet fortsette å jobbe bredt ut både mot ungdommen og deres foresatte, men også mot andre aktører innenfor videregående opplæring.

Hva?

Henvendelsene vi får omhandler en rekke ulike problemstillinger, og vi har forsøkt å samle disse i litt mer oversiktlige kategorier. Når vi ser på henvendelser som omhandler skolesaker, så ser vi at i totalt 55% av disse er skolemiljø en del av situasjonen, mens det er hovedproblemstillingen i i ca en fjerdedel.

Rådgivning og veien videre forekommer i 30% av henvendelsene og er hovedspørsmålet i 19%. En ikke ubetydelig andel av disse tilfellene omhandler for øvrig spørsmål vedrørende læretid mens ungdommen fortsatt går på skole.

Mobbing, vold o.l er registrert som hovedproblemstilling i 13% av sakene, mens det er oppgitt som en medvirkende årsak i ytterligere 12%. Vi ser altså at mobbing etc er et problem i en fjerdedel av de henvendelsene elev- og lærlingombudet har fått om skole i løpet av et skoleår.

For lærlingene er arbeidsmiljøet det mest vanlige å kontakte oss om, og det er hovedproblematikken i 21% av lærlinghenvendelser, og et tilleggsproblem i ytterligere 16%.

Andre gjengangere er manglende opplæring, og spørsmål om rettigheter som lærling, som begge er en faktor i over 30% av de henvendelsene vi får om lærlingspørsmål.

Samarbeid

Elev- og lærlingombudet har et godt samarbeid med en rekke aktører, både interne og eksterne.

Hovedutvalg for utdanning

Elev- og lærlingombudet har et godt samarbeid med hovedutvalget, og opplever at både ledere og medlemmer av utvalget viser stor interesse for vårt arbeid, og hva vi mener om aktuelle spørsmål innen videregående opplæring.

Yrkesopplæringsnemnda

Elev- og lærlingombudet anser y-nemnda som en viktig aktør i fagopplæringen, og har som ambisjon å delta på deres møter i så stort omfang som mulig.

Forrige skoleår har vi dessverre ikke hatt mulighet til å ha den tilstedeværelsen vi gjerne skulle ønske. Vi har imidlertid ambisjoner om å delta på deres møter så langt det er mulig inneværende skoleår.

Kompetanse og tannhelse

Som nevnt i tidligere rapporter har samarbeidet med kompetanse ikke vært på et slik nivå som vi ønsker de siste årene. Elev- og lærlingombudet ser imidlertid at dette nå er i fremgang, og at vi igjen bygger opp de gode relasjonene.

Vi opplever å møtes med velvilje når vi kontakter de ulike enhetene, og har et godt samarbeid med både fagopplæring, skoleutvikling, inntak og andre. Vi ser også at vi i større grad enn tidligere involveres i saker der det anses at ombudets mening er viktig å få med.

Opplæringskontor

Elev- og lærlingombudet har hatt en pågående satsing i forhold til lærlinger, og kanskje den viktigste samarbeidspartneren i dette er opplæringskontorene. Vi sender ut henvendelse til alle sammen med ønske om å delta på deres læringsamlinger, og møtes nesten utelukkende med velvilje når vi ber om møter med kontorene eller deres lærlinger.

Vi ser også at mange opplæringskontor tar kontakt med ombudet for å diskutere enten enkeltsaker eller mer prinsipielle problemstillinger.

Lærlingråd

Elev- og lærlingombudet møter i lærlingrådet så langt det lar seg gjøre, og opplever et godt samarbeid med rådet selv, og med støtteapparatet rundt rådet. Fra vårt ståsted virker det som om rådet er i ferd med å finne sin form, og bli det talerøret for lærlinger og yrkesfag det er ment å være.

Innlandet Ungdomsråd

Elev- og lærlingombudet har hatt et meget godt samarbeid med ungdomsrådet og deres koordinator forrige skoleår, og har deltatt på deres møter i så stor utstrekning det har vært mulig å få til.

Elev- og lærlingombudet ser at ungdomsrådet viser stort engasjement, og at de er en verdifull stemme inn i saker som vedrører ungdom i Innlandet.

Elev og lærlingombudet anser imidlertid at det er mye å gå på i fylkeskommunen når det gjelder å få med seg ungdomsstemmen. Å få innspill fra Lærlingrådet/IUR burde være en selvfølge i alle saker det er naturlig å hente inn ungdommens stemme.

Elevorganisasjonen

Elev- og lærlingombudet hadde et godt samarbeid med EO forrige skoleår, selv om vi gjerne skulle hatt dem med på flere av våre elevrådsskoleringer. Vi håper dette samarbeidet vil fortsette også i år med det nye fylkesstyret.

Statsforvalteren

Elev-, lærling- og mobbeombudet for videregående opplæring og mobbeombudet for grunnskole og barnehage har jevnlig møter med statsforvalteren der vi informerer hverandre om hva vi jobber med, og ser av utfordringer, og diskuterer aktuelle saker og problemstillinger.

Elev-, lærling- og mobbeombudene i Norge

Alle ombudene i Norge er en del av et nasjonalt nettverk, og vi har en samling per år, samtidig som mange ombud møtes på en del andre arenaer. I tillegg gjennomfører ELMOs arbeidsutvalg, eller spesielt nedsatte grupper teamsmøter om aktuelle temaer. Ombudet i Innlandet har deltatt på disse møtene i den utstrekning som har vært mulig, og der det anses hensiktsmessig.

ELMO Innlandet

Sammen med mobbeombudet utgjør vi ELMO Innlandet. Dette er et forum hvor vi kan diskutere ting vi står i, så vel som generelle spørsmål og utfordringer som er relevante for begge ordningene. Dette er godt innarbeidet, og vi har faste møter annenhver uke, i tillegg til at vi setter opp mer omfattende temasamlinger der det er nødvendig/interessant.

I tillegg samarbeider vi godt med mobbeombudet i saker der det er hensiktsmessig, og da spesielt i forhold til overgang til videregående skole. Elev- og lærlingombudet tas med i saker dersom mobbeombudet ser at det kan være hensiktsmessig for elever og foresatte som er i en vanskelig situasjon, og som de mener vil kunne ha nytte av vår bistand i overgangen.

Anbefalinger

Mandat for elev- og lærlingombudet i Innlandet pkt 1, avsnitt 4 sier: «Gjennom sin rapportering skal ombudet bidra til å belyse tendenser, utfordrende områder/temaer og om mulig komme med anbefalinger».

Elev- og lærlingombudet kom med noen anbefalinger i vår halvårsrapport, og vi vil benytte muligheten til å løfte disse frem igjen.

- Elevenes rett til medvirkning i planlegging av undervisning og vurdering bør være et fokusområde.
- Elevene/elevrådene bør i mye større grad høres i saker som omhandler skolemiljøet
- Klare retningslinjer og forventning i forhold

til registrering av saker der man vet eller mistenker at elever ikke opplever et trygt og godt skolemiljø

- Det bør iverksettes et bredt, tverrfaglig arbeide i forhold til mobbing og vold i skolene
- Oppfølgingen av lærlinger utenfor opplæringskontor må bli bedre

Elev- og lærlingombudet vil her også minne om hovedutvalg for utdanning sin behandling av saken, der de uttrykte en forventning til kompetanse og tannhelse å følge opp de anbefalingene ombudet kom med i halvårsrapporten.

Avslutning

Elev- og lærlingombudet vil benytte muligheten til å takke alle samarbeidspartnere, interne og eksterne, for innsatsen som legges ned for elever, lærlinger og lærekandidater i Innlandet, og for den velvilje vi møter i vår kontakt med dem.

Vi ønsker også alle involverte lykke til i arbeidet med implementeringen av ny opplæringslov, forskrift og nytt skolereglement, og stiller oss til rådighet i dette arbeidet, så vel som arbeid med opplæring, skole-/arbeidsmiljø, og alle andre små og store utfordringer som dukker opp i løpet av et år.

